Zahawi Center زەهاوی..
Liked 21K likes

ووتار

Like 0 Tweet Share

ڕانانێك بۆ پەرتووكی "زۆرلێکردن لە ئاییندا نییە"

بەروار: 03/09/2018
بینین: 165

کۆسرەت صالح

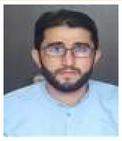

کۆسرەت ساڵح ئەحمەد
توێژەر و مامۆستا لە زانکۆی سەلاحەددین - هەولێر

ئەم بابەتە تایبەتە بە ڕانانی نووسینێکی شاکارئاسای دکتۆر (تەها جابر ئەلعەلوانی) کە لە بنچینەدا بەزمانی عەرەبی بەناوونیشانی (لا إكراه في الدين: إشكالية الردة والمرتدين من صدر الإسلام إلى اليوم = زۆرلێکردن لە ئاییندا نییە: ناریشەی هەڵگەڕانەوە و هەڵگەڕاوەکان لە سەرەتایی ئیسلام تا ئەمڕۆ) ڕێنووسکراوە. گەڕی یەکەمی چاپی لە ساڵی 2003 لەلایەن (مكتبة الشروق الدولية) لە دوو توێی پەرتووکێکی 200 لاپەرەی چاپ و بڵاوکراوەتەوە، هەروەها گەڕی دووەمی چاپ لە ساڵی 2006 بە هاوبەشی لە نێوان پەیمانگای جیهانی فیکریی ئیسلامی و (مكتبة الشروق الدولية) چاپ و بڵاوکراوەتەوە.
ئەم پەرتووکە جیا لە پێشەکی و کۆتایی لە حەوت بەشی سەرەکی و پاشکۆییەکی شێخ (عبدالله بن بەییەی موریتانی) پێکهاتووە، کە لە خوارەوە ڕانانێکی لەسەر دەخەینە ڕوو.

لە پێشەکی پەرتووکەکە نووسەر ئاماژە بۆ ئەوە دەکات کە هیچ دەقێکی ڕاشکاو لە قورئان و هیچ دەقێکی ڕاشکاوی دروست لە فەرمووده سەبارەت بە کوشتنی هەڵگەڕاوە لە ئایین نەهاتووە، هەر لەوێدا ئاماژە بەوە دەدات کە هیچ ڕووداوێکی بۆ ساغ نەبۆتەوە، کە پەیامهێن (د.خ) هەڵگەڕاوەی لە ئایین، تەنیا لەسەر خودی هەڵگەڕانەوەکە کوشتبێت، لەکاتێکدا چەندین حاڵەتی هەڵگەڕانەوە بە ئاگاداری پەیامهێن (د.خ) لە سەردەمی ئەودا ڕوویانداوە. هەروەها دوای لێکۆڵینەوەیەکی ورد نووسەر دەنووسێت کە نەگەیشتووە بەهیچ بەڵگەیەك لە فەرموودە کە سزایەکی دیاریکراوی شەرعی دونیایی بۆ هەڵگەڕاوەی لە ئایین دیارکردبێت.

سەبارەت بە هەڵوێستی مەزهەب و فەقیهەکان، باس لەوە دەکات، کە فەقیهە بەڕێزەکان حوکمی ئەو هەڵگەڕاوەیان بە کوشتن دیاریکردووە، کە تاوانێکی فرەڕەهەندی ئەنجامداوە، کە تاوانەکە خاوەن ڕەهەندی سیاسی و یاسایی و کۆمەڵایەتی بووە، بەهۆی ئایین گۆڕینەکەی کابرای هەڵگەڕاوە هەڵوێستەکانی خۆی لە بەرامبەر ئوممەت، کۆمەڵ، کۆمەڵگە، فەرمانڕەوا سیاسییەکان، کۆی سیستەمی وڵات، ئینتیما و وەلائیشی بەتەواوی گۆڕیووە.

سەبارەت بە هەبوونی کۆڕا (ئیجماع) لەسەر سزادانی هەڵگەڕاوە، نووسەر ئاماژەدەکات کە دوای لێکۆڵینەوە بۆی دەرکەوتووە کە هیچ جۆرە حەد و سزایەکی شەرعی جێگیر لە قورئان و فەرموودە بۆ کەسی هەڵگەڕاوە لە ئارادا نییە. هەروەك بۆی یەکلابۆتەوە کە مرۆڤ خاوەنی ئازادی هەڵبژاردنی ئایین و ناییندارییە، ئەمەش لەچوارچێوەی ئەو ئازادییە خودییەیە کە خودا بە مرۆڤی بەخشیووە، هەر ئەم ئازادییەش بریتییە لە چەقی بەرپرسیارییەتی لە مرۆڤدا، زۆرلێکراویش لە دەرەوەی بازنەی بەرپرسیارییەتییە و هیچ جۆرە بەرپرسیارییەتێکی دونیایی و دوارۆژی ناکەوێتە ئەستۆ سەبارەت بەو کارەی بەزۆر پێیکراوە، مرۆڤ بە ئەندازەی کەمکردنەوەی ئازادییەکەی بەرپرسیارییەتەکەشی کەمدەبێتەوە، چونکە سەرجەم ئەو ئەرك و فرمانانەی خراونەتە گەردنی وابەستەی توانا و وزەکانییەتی. پەروەرێن ویستی ڕەها و ئازادی و کارایی تەواوی بەمرۆڤ بەخشییوە و سەرپشکی کردووە کە ئازادانە چی بوێت ئەو هەڵبژێرێت.

بنەما لەسەر ئەمە، پەروەرێن جیاکاری کردووە لە نێوان بەرپرسیارییەتی لەهەمبەر ڕوودانی شتێکی نەخوازراو بە هەڵە لەگەڵ ئەنجامدانی تاوانێك بە ئەنقەست، هەروەك چۆن جیاکاری کردووە لە نێوان لێکەوتەیەکی هەڵە بەهۆی گوێپێنەدان هەروەها لێکەوتەیەکی هەڵەی بە ئەنقەست، هەروەها جیاکاری کردووە لە نێوان بەردەوام بوون لە سەر هەڵە و پەشیمانی و

وتار

د.سەباح بەرزنجی

کتێبی (بنکەنکردنی دیوارێکی لەرزۆک)...
هۆشیار جەمال

هونەری ڕەنگەکان لە ئیسلامدا و کاریگەرییان

زیاتر

توێژینەوە

بیری نەتەوایەتی و ڕەنگدانەوەی لەنێو فەرهەنگی ئیسلامیدا (...

ئاوەدانکردنە و ویرانکاری...

گرنگترین و دیارترین هۆکارەکانی دروست بوونی (ئیختیلاف) ...

زیاتر

فیدیۆ

ماف و ئازادیەکان لە ئیسلامدا د.سەباح بەرزنجی...

تەوبەکردن، هەموو ئەمانە بەڵگەی راشکاون لەسەر ئازادی مرۆڤ لە ویست و مەبەست و هزر و بۆچوون و کرداردا.

ئەم پەرتووکەش وەك پێداچوونەوەیەکی زۆر جدی سەبارەت بە پرسێکی ئاڵۆز و کێشەدار هەژماردەکات و فەقیە و زانا و قوتابییانی زانستە شەرعییەکان رادەسپێرێت سڵنەکەنەوە لە پاڵفتەکردنی کەلەپووری ئیسلامی.

هەروەها ئاماژە بە دوو تێبینی زۆر گرنگ دەدات، یەکەمیان سەبارەت بەم پەرتووکە کە لە بنەڕەتدا رەشنووسەکەی تەنیا 100 لاپەڕە بووە و لە ساڵی 1992 ئامادەی کردووە، بەهۆی ئەوەی ئەو کات سەرۆکی پەیمانگای جیهانی فیکریی ئیسلامی بووە، لەسەر پێشنیازی بەشێك لە هاورێکانی لە ترسی ئەوەی لەسەر ناوبانگی پەیمانگا نەکەوێت بڵاوی نەکردۆتەوە. دوابەدوای دەستلەکارهەڵگرتنی لە سەرۆکایەتی پەیمانگا لە ساڵی 1996 دیسان بەهۆی ئەوەی سەرۆکی زانکۆی قورتوبە بووە، بڵاوکردنەوەکەی دواخستووە لەترسی ئەوەی لەسەر ناوبانگی زانکۆکە بکەوێت. دوای شەش ساڵ خۆی گوتەنی: "تەمەن هەڵکشا و نەخۆشی زیاد بوون، ناشمەوێت ئەو زانستەی خودا پێیبەخشیوم بیشارمەوە، چونکە هەر کەس خودا زانستێکی پێبدات و بیشارێتەوە خودا بە لغاوێکی ئاگرین لە رۆژی دوایدا زاربەستی دەکات". بۆیە لە ساڵی 2002 پاکنووسی کردووە و لە ساڵی 2003 چاپ و بڵاوکراوەتەوە.

سەبارەت بە میتۆدی توێژینەوە، جەختدەکاتەوە لەسەر ئەوەی، کە دەرەنجامەکانی ئەم پەرتووکە، بەرهەمی بیرۆکەیەکی پێشەکی یان قەناعەتێکی کۆن نەبووە، بەڵکو بێلایەنانە لێکۆڵینەوەی ئەنجامداوە و لە پرۆسەی لێکۆڵینەوەکە خۆی داشۆرییووە لە هەر دیدوبۆچوون و هەڵوێستێکی پێشوەختە، ئەمەش لە پێناو گەیشتن بە دەرەنجامێکی زانستی بێ لایەن و دوور لە تەرەفگیری، ئاشکرایە کە بەشێکی زۆری توێژینەوەکان تەنیا لە پێناو سەلماندنی قەناعەتی پێشوەختەیە، کە عەلوانی بانگەشەی ئەوە دەکات کە خۆی لە ئاکارێکی لەم چەشنە بەدور گرتووە.

هەروەها سەبارەت بە سەرچاوەکانی شەریعەت، عەلوانی قورئان بە سەرچاوەی دارێژەر و ئاشکراکاری حوکمەکان هەژمار دەکات و قەناعەتی تەواوی بە باڵادەستی قورئان (حاكمية الكتاب) هەبووە، هەروەها فەرموودەی بە سەرچاوەی روونکەرەوەی قورئان هەژمارکردووە کە پابەندبوون پێوەی کارێکی حەتمییە و فەرامۆشکردنی رێپێنەدراوە، هیچ بانگەشەیەکی کۆڕای وەرنەگرتووە کە راجیایی هاوەڵانی لەسەر بوبێت، بەها باڵاکان و مەبەستەکانی شەریعەی وەك بەڵگە گشتییەکان و مەشخەڵی روناك کەرەوە لە دەلالەتی بەڵگە ناسەرەکییەکان هەژمارکردووە.

سەبارەت بە پرسی سەرەکی پەرتووکە، ئاماژە بۆ ئەوە دەکات کە چۆن ئوسولییەکان هەوڵیانداوە، بەر لەهەمووشتێك (چەقی حوکمدان = تحقيق المناط) بدۆزنەوە و پاڵفتەی بکەن و بیسەلمێنن لە هەر پرسێکدا و دواتر شوێنی راجیاییان شیکارکردووە، ئەویش لەسەر هەمان رێچکە پرسەکەی شیکار کردووە، بۆ ئەوەی هیچ تۆمەتێکی بۆ هەڵنەبەسترێت، هەر لە دەستپێکەوە چوار خاڵی روونکردونەتەوە، کە ئەمانەن:

یەکەم: هەرکەس دوای ئاشنابوون بە ئیسلام و ئیمان پێهێنان بەراستەقینەیی لە ئیسلام هەڵگەڕایەوە، ئەوە کافری ئاشکراییە، چ جای ئەوەی ئایینەکەی بۆ ئایینێکی تر بگۆڕێت، یان بەبێ ئایین بمێنێتەوە، ئەم توێژینەوەیە خۆی لە قەرەی ئەم جۆرە کوفرە نادات، چونکە حوکمەکەی ئاشکراییە و پێویست بە روونکردنەوە ناکات.

دووەم: هەر تاوانێك کەسی هەڵگەڕاوە بیکات، لە دژی خەڵك، یان سیستەم و نەریتە گشتییەکان، یان دەرچوون لەسەر حاکمی ئومەت ..هتد پێویستە بەپێی یاسا بەرکارەکان مامەڵەی لەگەڵ بکرێت، ئەگەر هەڵگەڕانەوەکەی جێبەجێکردنی حوکمەکانی لەسەر توند تر نەکات نابێت سوکتری بکات.

سێیەم: توێژەر بۆچوونی وایە، کە نابێت رێگە بە کەسی هەڵگەڕاوە بدرێت، بانگەشە بە نهێنی یان ئاشکرا، بۆ هزرەکەی بکات و خەڵك لە دەوری خۆی کۆبکاتەوە و بەرەو دژایەتی بیروباور و تەصەورات و نەریتەکانی کۆمەڵگە هەنگاوبنێت، بەڵکو دەبێت رێگری لێبکرێت و بە ئەندازەی ترسناکی چالاکییە نارەواکانی سزابدرێت.

چوارەم: پرسی سەرەکی بابەتەکە بریتییە لە هەڵگەڕانەوەی تاکەکەس، بەو واتایەی کە بیروباوەڕی بگۆڕێت هاورێ لەگەڵ هزر و تەصەور و ئاکارە بونیادنراوەکان لەسەر بیروباوەڕەکەی، بەمەرجێك کە هەڵگەڕانەوەکەی نەبوبێتە هۆکاری دەرچوون لە کۆمەڵ و رژێمی حوکمڕان و سەرۆك و دەسەڵات، چەکی هەڵنەگرتبێت و رێگری نەکات، نەچێتە پاڵ دوژمن و خیانەت لە گەل و نیشتیمان نەکات، ئینجا ئەگەر حاڵەتێکی لەم چەشنە روویدا، ئایا حوکمەکەی بنەما لەسەر شەرعی خودا بریتییە لە کوشتن دوای داوای تەوبە لێکردن یاخود نا؟ ، ئایا تەنیا لەسەر بیروباوەر گۆڕین دەکوژرێت؟، ئایا لەسەر ئومەت پێویستە بە زەبری هێز بیگێڕنەوە ناو بازنەی ئیسلام؟ ئایا پرسێکی لەم چەشنە ناچێتە خانەی (زۆرلێکردن لە ئایین) کە قورئان رێگری لێکردووە؟ ئایا تەنیا کوفر بەسە بۆ ئەوەی ببێتە هۆکاری بەکوشتچوونی خاوەنەکەی لە رووی شەرعەوە؟ ئایا حوکمی کوشتنی کەسی هەڵگەڕاوە کۆڕای لەسەرە؟ یاخود راجیایی لەسەرە و بەتەواوی روون نەکراوەتەوە؟ ئایا سزای هەڵگەڕانەوە لەلای زۆرینەی ئەو کەسانەی بڕوایان پێهەیە لە سەر تاوانێکی سیاسییە یان تاوانێکە دەچێتە خانەی تاوانکاری؟ ئەگەر بڕیاربێت بە (الحد) سزای شەرعی هەژماربکرێت، ئەم سزایە بۆ بەکافرناسندنیەتی یان بۆ پاکبونەوە، لەکاتێك کە دەق هەیە سزاکان بۆ خاوێنکردنەوەی کەسی تاوانکارن؟، ئایا هەڵگەڕانەوە بە لە ئیسلام دەرچوون یان لەسەر ئیسلام دەرچوون هەژمار دەکرێت؟.

بەمشێوەیە پێشەکییەکی تۆکمە و دەستپێکێکی نایاب بۆ پەرتووکەکە دادەڕێژێت، ئینجا بۆ شیکاری تەواوی پرسەکە دەستپێدەکات.

لەبەشی یەکەمدا، بانگەشەی هەبوونی کۆڕا لەسەر واجبوونی کوشتنی هەڵگەڕاوە تاوتوێ دەکات، ئینجا قۆرخکردنی سیاسی

(سزای هەڵگەڕانەوە) لەسەر ئەو کەسانەی تۆمەتباربوون بە هەڵگەڕانەوە و پاکتاوکردنیان، مەترسییەکانی بەردەوامی ڕەوایەتییدان بە سزای هەڵگەڕانەوە، قسەیەك بۆ وتن، نەگۆڕ و گۆڕاوەکان، مەفهومی (الحد) لە نێوان قورئانی پیرۆز و فیقهی ئیسلامییدا، فەقیهەکان و چەمکەکانییان سەبارەت بە (الحدود) شیکار دەکات، هەر یەکێك لەم پرسانە لە بڕگەیەکی تایبەت گەنگەشە دەکات.

لە بەشی دووەمدا: پێشەکییەکانی سەرکێش بۆ ڕەوایەتییدان بە (سزای هەڵگەرانەوە)، هەر لە ناونیشانەکە دیارە کە ئەم بەشە بریتییە لە شیکاری ئەو پێشەکییانە (المقدمات) کە ئەنجامگیرییەکانی تایبەت بە کوشتنی هەڵگەڕاوەی لەسەر بیناکراوە، ئەمەش لە میانەی چەند بڕگەیەك بەپایان دەگەیەنێت، گرنگترینیان ئەمانەن: ڕێبازی نوێگەری قورئان و ناوەڕۆك و پێکهاتەی نوێگەرییەکە، نوێگەری بە میتۆدی زانستی دێتە ئاراوە نەوەك بە تەئویل و پاساوهێنانەوەی پچڕپچڕ، پێویستی ئومەت بۆ تێپەڕاندنی قەیرانی هزری، لەنێوان ڕەهاگەری و ڕێژەگەری و سەرچاوەکانی یاسادانان، سەرچاوەی مەترسی بۆ سەر تێگەیشتنی مرۆڤ لە کوێیە؟
بەمەش کۆتایی بەم بەشە دەهێنێت.

بەشی سێیەم: سامناکی تێکهەڵکاری مەعریفی بەر لە بونیادنانی میتۆد و نموونە، لەم بەشەشدا تیشك دەخاتە سەر گرنگی میتۆدی توێژینەوە، تایبەت لە پرسە مەعریفییەکان و مەترسیداری بێ میتۆدی لە توێژینەوەدا. ئەم بەشەش وەك بەشەکانی رابردوو بەسەر چەند بڕگەیەك دابەش دەکات، دیارترینیان: تایبەتمەندییەکانی کۆتا پەیام، چۆن تێکهەڵکاری لە نێوان هەردوو کەلەپووری ئیسلامی و جولەکە هاتۆتە ئاراوە، ئامانجەکانی جولەکە لە تێکهەڵکێشی ڕۆشنبیری، دارشتەی جوولەکە و دەروازەکانی بەئەنجامگەیاندنی ساختەکاری لە کەلەپووری ئیسلامی، دەستتێخستن (اختراق) و ساختەکاری و هەڵبەستن لە فەرموودەدا، لافلێدانی ڕۆشنهزری و دەستتێخستنی مەعریفی، بوونی فیکریی جوولەکە لە نیمچە دوورگەی عەرەبی.

بەشی چوارەم: هەقیقەتی هەڵگەڕانەوە لە قورئانی پیرۆزدا، ئەم بەشەش لە چوار تەوەری سەرەکی پێکهاتووە، کە ئەمانەن: مەفهومی هەڵگەڕانەوە لە قورئانی پیرۆزدا، ئازادی بیروباوەڕ مەبەستێکی گرنگە لە مەبەستەکانی شەریعە، هۆکاری دابەزینی ئایەتی: (لا إكراه فی الدين) مەبەست و ئامانجەکانی، بێبڕوایی بنچینەیی و بێبڕوایی دوای مسوڵمان بوون.

بەشی پێنجەم: فەرموودەی پەیامهێن و کوشتنی هەڵگەڕاوە، ئەم بەشە وەك ڕوپێوێکی مەیدانی تایبەت کراوە، بۆ شیکارکردنی سەرجەم ئەو پرسانەی لە کەلەپووری ئیسلامییدا وەك کوشتنی هەڵگەڕاوە ناسێنراون، لە پێناو بەپایان گەیاندنی ڕوپێو و بەدواداچوونەکەشی ئەم بەشەشی وەك بەشەکانی تر بڕگە بڕگە ڕیئَنووس کردووە، بەمشێوەیەی خوارەوە:

ڕوودانی هەڵگەرانەوە بەهۆی چەند شتێك لەسەردەمی پەیامهێن (د.خ) وەك هەڵگەڕانەوە دوای ئیسرا و میعراج، هەڵگەرانەوەی چەند کەسێك دوای کۆچ بۆ حەبەشە، هەڵگەڕانەوەی نووسەری سرووش (وەحی)، ئەو کەسانەی پەیامهێن (د.خ) خوێنی حەڵاڵکردن بەهۆی ئازاردان و تاوانکارییەکانیان و هەڵگەڕانەوەیان، هەڵگەڕاوەکانی هۆزی عوکل، دیاردەی دووڕوویی، ئایا پەیامهێن (د.خ) هیچ هەڵگەڕاوەیەکی کوشتووە؟. دوای وەڵامی ئەم پرسیارە درێژە بە بابەتەکان دەدات، زیاتر لەسەر پرسی فەرموودە و سزای هەڵگەڕاوە و هەڵگەڕانەوە دەوەستێت، چەند بڕگەیەکی بۆ تەرخان دەکات، وەك: فەرموودەی گوفتاری و وتەکانی هاوەڵان، وتەکانی عومەری کوری خەتاب، فەرموودەی (هەرکەس ئایینی خۆی گۆڕی بیکوژن) و هەندێ لە لێکەوتە پرکێشمەکێشمە پەیوەستەکان پێوەی، بەلای پێشخستنی فەرموودە لەسەر قورئانی پیرۆز

، فەرموودە و ڕێگاکانی، وتە گوازراوەکان لە ئەبوبەکری صدیق، وتەگوازراوەکان لە عەلی کوری ئەبو تالیب، وتەکانی عوسمانی کوری عەففان.
بەشی شەشەم: مەزهەبی فەقیهەکان لە سزادانی هەڵگەڕاوە، لەم بەشەدا لەسەر بۆچوونی پێشەوایانی مەزهەبە جۆراوجۆرەکانی مسوڵمانان دەوەستێت، لە هەر چوار مەزهەبەکەی ئەهلی سوننە دەستپێدەکات و تا ئیمامییەکان و زەیدی و ئیبازییەکانیش شیکاردەکات، ئەمەش لە میانەی چەند بڕگەیەکدا، دیارترینیان: چۆن تێکهەڵی لەنێوان پرسە ئایینی و سیاسییەکان ڕوویداوە؟، مەزهەبەکانی ئەبو حەنیفە، مالیك، شافیعی، حەنبەلی لە کوشتنی هەڵگەڕاوە، هەڵوێستی شیعە ئیمامییەکان، مەزهەبی دەقگەراکان (الظاهرية)، مەزهەبی زەیدی و ئیبازییەکان.

بەشی حەوتەم: نموونەی چەند زانایەکی تۆمەتبارکراو بە هەڵگەڕانەوە، لەم بەشەدا شانزە پرس شیکار دەکات، کە لەلایەن دەسەڵاتداران بە تۆمەتی هەڵگەڕانەوە لە ئایین تۆمەتبارکراون و دواتر لە سێدارەدراون، دیارترینی ئەم کەسانەش: ئەحمەدی کوری نەسری خوزاعی، ئەبو حەییانی تەوحیدی، محەممەدی کوری عەبدولکەریم، المیانجی، الکیاهراسی، الجعدی، ئیبراهیم ئەلبقاعی، ئیبن و لئابارِی ئەندەلوسی، ئەبو فەرەج، ئیبن زەرقونی مالیکی، حافزی ئەلموززی...هتد.

لە کۆتاییدا ئاماژە بۆ ئەوە دەکات، کە بۆچوونی فەقیهەکانی پێشین سەبارەت بە کوشتنی هەڵگەڕاوە، بنەما لەسەر زۆرینەی پرسەکانی ئەو کات بونیادنراوە، کە زۆربەیان تەنیا بەهۆکاری هەڵگەڕانەوە و ئایین گۆڕین نەکوژراون، بەڵکو لە پاڵ هەڵگەڕانەوە کەوتوونەتە سەنگەرگرتن لە شەرع، ئایین، ئاییندارِی، خاك، سیستەم و دەسەڵات، فەرمانڕەوا و گەل، هەر بۆیە ئەوانیش بڕیاری سزای ملپەڕاندنیان بۆ داون، بەڵام ئەگەر کەسێك تەنیا ئایین و بیروباوەڕی بگۆڕێت، سەنگەر لە هیچ یەك لە ئایین و حوکمڕانیەت و گەل و نەریت و بەها باڵاکان نەگرێت، حوکمەکەی ملپەڕاندن نییە.

پاشکۆ: وتەی شێخ عەبدوڵای کوری شێخ مەحفوزی کوری بەییەی موریتانی.
ئەم پاشکۆیە بریتییە لە هەڵسەنگاندنێکی وردی ناوبراو سەبارەت بە پەرتووکەکە، لە دەستپێکی هەڵسەنگاندنەکە، ئاماژە بۆ

ئەوەدەكات، كە لەبەر سێ هۆكار ئەم پاشكۆ و هەڵسەنگاندنەی نووسیووە، كە ئەمانەن:

یەكەم: دكتۆر تەها جابر داوای لە (شێخ بن بەیە) كردووە كە بۆچوونی خۆی لەسەر پەرتووكەكە دەرببڕێت، بەهۆی دلسۆزییەكەی شێخ ئەو داوایەی قبوڵكردووە.
دووەم: دكتور تەها عەلمانی نییە تا سەنگەر لە ئایین بگرێت و هەوڵی روخاندنی ئایین بدات لە رێگەی گومان دروستكردن، بەڵكو پیاوێكی پارێزكاری ئایینە بە گوفتار و كردار هەر لەسەرەتای تەمەنی لاویەتییەوە، لەپێناو ئەمەشدا تووشی چەندین چەرمەسەری هاتووە.

سێیەم: دكتۆر تەها لە جۆری ئەم بیرمەند و رۆشنبیرانە نییە كە هەوڵی چارەسەری پرسەكانی تایبەت بە مسوڵمانان بدەن لە دەرەوەی میتۆدی زانستە ئیسلامییەكان، بەڵكو زانایەكی ئوسوڵی رۆچووە، كە مامەڵە لەگەڵ پرسەكان دەكات لە رێگەی ئامرازە ناسراوەكانی زانستە ئیسلامییەكان، هەروەها دكتۆر تەها زانایەكە لە زاناكانی شەریعە، كە ئەمەش وادەخوازێت رێزی بۆ چوونەكانی بگیردرێت و بەبێ خەوش و هەڵەش هەژمارنەكرێت.

ئینجا سەبارەت بە پەرتووكەكە ئاماژە بۆ ئەوە دەكات، كە هاوڕایە لەگەڵ دكتۆر تەها لە زۆربەی نووسینەكە، تایبەت لە پرسی زێدەرۆییكردن لە تەكفیركردنی خەڵك، هەروەها لە هەلقۆستنەوەی دەسەڵات و بەكارهێنانی حوكم و سزای هەڵگەڕانەوە لە ئایین و پاكتاوكردنی نەیارەكانییان.

هەروەها شێخ لە چەند خاڵێك لەگەڵ دكتۆر تەها هاوڕانیە، بۆ نموونە لە مەفهومی (الحد) لە قورئاندا، هەروەها پرسی پەیوەندی نێوان قورئان و فەرمووده، ئایا تەنیا قورئان دارێژەر و سەرچاوەی حوكمە یاخود سونەتیش؟، هەروەها سەبارەت بە سزای مورتەد ئایا جێبەجێكراوە لە سەردەمی هاوەڵان یان نا؟ دواتر حەوت خاڵ وەك پوختەی بۆچوونەكانی لەهەمبەر پرسەكانی ناو پەرتووكەكە رێنووس دەكات.

ماوەتەوە بڵێین، كە ئەم پەرتووكەكە یەكێكە لە نایابترین ئەو پەرتووكانەی لەسەر پرسەكە نوسراون، بە حوكمی ئەوەی كە دكتۆر تەها هەم رۆشنهزر و بیرمەند بووە و هەمیش گەورە ئوسوڵی و زانایەكی گەورەی هاوچەرخ بوو، تایبەت لە برەودان بە پرسە ئاڵۆز و كێشەلەسەرە هاوچەرخەكان و پاڵفتەكردنی كەلەپووری ئیسلامی.

هونەری رەنگەكان لە ئیسلامدا و كاریگ...

محمد مەلا محمود تاوگۆزی

وڵاتانی ئەوروپاو ئەمریكا وەك شوێنی بازرگ...

هۆشیار جەماڵ

كورد لە ململانێی عوسمانی سەفەوی دا خو...

د. ئاراس محمد صالح

میانرەویی و كاریگەریی ئەو لە پەروە...

د.سەباح بەرزنجی

كتێبی (بنكەنكردنی دیوارێكی لەرزۆك)...

هۆشیار جەماڵ

پاشای دادپەروەر...

فەرەیدوون ئە حمە د

شارستانیەتی ئیسلامی، هۆكاری دواكەوتن...

لوقمان سەمەد برادۆستی

خوێندنەوەیەك بۆ كتێبی "منهج القرآن ال...

هەژار حاتەم

زانستی نوێ سەلماندی: "گشت مرۆڤەكان تەنها...

د. ازاد علي اسماعيل

ئیلحاد و ئەخلاق ... ئەگەر خواوەند ئەفس...

و: د. مەریوان حەمە دەروێش صالح

Created by DotNet For IT Solutions

Copyright ©, All Right Reserved.